QZbL Tatarstan

Brləşegez вeten dənja eşceləre!

Slşəmвe, 29 Yktəвer 1929 jьl. №247 (2617)

JAZbLU BƏJƏSE: 1 ajqa - 80 t., 3 ajqa - 2 s. 30 t., 6 ajqa - 4 s. 50 t., 1 jlqa - 8 s. 50 t.;
CIT ILLƏRGƏ: 1 jlqa - 15 s., 6 ajqa - 10 s., 3 ajqa - 5 sum.
POTPISKbLAR taratu вylegndə, cit şəhərlərdəge agintlarda, S. S. S. R. dəge вeten poctь вylkləre həm kontorlarnda alьna.

Kizydəge sajasi həm xuçalьd вurclarь turnda
Iptəş Kossior doklatь

XAR'KOF, 26 (Tass). 23 nce yktəвrdə Xar'kofta вeten şəhər aktifь çiьlьşnda, kizydəge səjasi həm xuçalьq вurclarь turnda iptəş Kossior doklat jasadь. Iptəş Kossior yzeneң doklatnda tyвəndəge nərsələrgə tuqtaldь:

— Bez вilgeləngən programnь 100prosintь вlən ytəy ecen, yzeвzneң eşeвzne nicek təzy turnda ujlanrqa tieşвez. Eşcelər massьsьnьң aktiflьqьn kytərmi torьp həm вarlьq eşcelər massьsьn ojştrmьj torьp вez aldьвzqa qujlqan вəjek вurclarnь yti almьjвьz. Şunьң ecen вzgə вu məs'ələgə iqtiвar ity вlən вrgə, xuçalьq eşcelərenең də massьvьj eşkə qaraşlarьn yzgərtrgə tieş ikənnkləren əjtep kitərgə kirək. Bik kyp xuçalьq eşcelərndə, gyjəki yzlərenең kaвinitta eşləgən eşlərə qətqi digən вer uj jeri, ə eşcelərnең nicek ojьşularь həm sixnьң yzndə programnьң nicek ytəlye вlən alar вik az qzqsьnalar.

Bzgə yzeвzneң kimcelklərevzne həm auьru jaqlarьвznь təzəty estndə armьj - talmьj, nьq eşlərgə kirək. Uңnarnьң вzneң qiьnnqlarьвzqa вəjə вirylərə xəzer tyвəndəgecə tora: Alar şul qiьnnqlar вujnca, imşter, partiianeң julь [illegible]

[illegible]

Ləkin xəzer oppozitsiəneң təmam çimerelye вzneң kyz aldьвzda.

Xəzer - elkke trotskicьlar yzlərenең ykenylərə turnda вldrgən vaqtta, вez partiəgə aluqa zur ьşancszlьq вlən qararqa xaqlьвьz, tieşвez həm məçвyrвez.

Əfqanstanda
Bəcə Səqa həm Səjt Xesəjn Kaвil kripesndə jaвьluda jatalar.

KABIL, 25 (Tass). Jaңa xekymət tarafnnan qulqa alnqan Bəcə Səqa həm Səjt Xesəjn xəzrge kendə Kaвil kripesndə jaвьluda jatalar. Jaqьn kennərdə, Bəcə Səqa xekymətenең вeten kşelərə də Kaвilgə kiterelәcəklər.

KABIL, 25 (Tass). **Kaвildə вeten ministrlklər, Əmanulla xan vaqtndaqь sostafta eşlərgə krştelər.** Amanulla xan vaqtnda eşləgən kşelər xəzerdə eşlilər. Xekymət Kencьqьş həm Qəndəhar Əlkələrenə jaңa guвirnatrlar вilgeləde.

HIRAT, 26 (Tass). Hirattaqь вeten xalqnьң mitingesndə Bəcə Səqanьң çiңelye həm Nadirxannьң вeten Əfqanstannьң padişahь itep sajlanuь turnda iqlan itlde. Kaвilgə Hirat provinsiəseneң Nadir xan vlasьn tanuь turnda tiligram çiвərlgən.

Zalisski Ruminiədə

VINA, 26 (Tass). Pol'şe tşqь eşlər ministere Zolisski xərmətenə jasalqan вankit məçlesndə, Ruminiə tşqь eşlər ministere Mironisko Pol'şe - Ruminiə sojuzьn nqьtu kirəklegen səjlәde. Zolisski вolaj çauap вirde:

— „Pol'şe вlən Ruminiə arasndaqь sojuz, hər ike məmləkət ecen kirək. Pol'şe вlən Sovitlar Sojuzь arasndaqь вaqlanşlar normal' rəyştə alqa вara. Pol'şe - Sovit вaqlanşlarьn nacarlandьrrlьq hic вer nərsə вulqanь juq".

VINA, 26 (Tass). Avstriə tiligraf agintstьvasьnьң Buxarist xəвərcese jaza:

— „Pol'şe tşqь eşlər ministere Zolisskineң Ruminiəgə kilyeneң səвəplərennən вrse şul, Zolisski Vingriə вlən Ruminiəneң arasьn kilşterep, Vingriəne Sovitkə qarşь frontqa tartmaqcь вula",

VARŞAU, 26, (Tass). „ABS" gəzite. Zolisskineң Buxarista jasaqan cqьşьn jaratьr qarşь ala. Gəzit вu syzlərne jaza:

— „Pol'şe вlən Ruminiə sojuzьnьң əhəmmiəte zur Pol'şe həm Ruminiə, mədəniət dənjasьnьң kripese вulьp toralar. Şunnqtan alarqa вol'şivizmneң iң kecle tulqьnьn totьp torrqa turь kilə. Pol'şe Ruminiə sojuzьnьң nigezenç kennatьs mədəniəten Sovit-kommunizm varvarlьqnnan saqlau idiəse salnqan" di.

VINA, 26 (Tass). Buxaristan alnqan xəвərlərgə kyrə, Ruminiədə zur kəzge manivrlar вaşlanqan. Manivrlar 1nce nyjəвrgə qədər dəyam itəcək. Manivrlar Dunaj jlqasьnьң вeten вuilarnda uzdьrьla. Kckenə Antanta, Pol'şe həm Fransiə dəylətlərə вu manivrqa maxsus vəkillər çiвərdelər. Dunajda həm Qara Diңgzdə diңgez flotьnьң manivrlarь da вara.

„Strana Sovitof" Cikagoda

NIO-JORK, 27 (Tass). Cikago şəhəre vlaslarь, Quşma Amirikь haua flotьnьң вaşlqlarь, „Sovitlar Sojuzь duslarь çəmqiəte" həm Cikagodaqь aviatsiə ojşmalarьnьң vəkillərə, „Strana Sovitof" ocucьlarьn qotladьlar.

26 ncь yktəвrdə Cikago vlaslarь Sovit ocucьlarь xərmətenə məçles jasadьlar. Cikagodaqь aviatsiə kluвnda qunaqlar xərmətenə məçles jasaldь; Monda zur promьjşlnniklər də xəzer вuldьlar Sovit ocucьlarьnьң riclərə radio вujnca tapşьrldь. Sovit ajroplanь Cikagoqa təşkən vaqtta, Quşma Amirikь haua flotь вaşlqlarь Sovit ocucьlarьn qəskər qadətlərə вujnca qarşьladьlar Xalьq „Intrnatsional" çrlap, Sovit ocucьlarьn qzьl flaklar вlən qarşьladь.

Fransiada xekymət krizise dəyam itə.
Radikal Daladie jaңa xekymət təzi. - Radikallar, sotsialislarnь jaңa xekymətkə qatnaşrqa caqьralar.

PARIZ, 26 (Tass). Gavas agintstьvasь, radikallar partiəse lidere Daladieneң jaңa xekymət təzərgə riza вulqannьqьn xaвər itə.

PARIZ, 26 (Tass), Daladie, sotsialislarnь jaңa xekymətkə qatnaşrqa caqьracaqьn вldrde.

DALADIE

PARIZ, 27 (Tass). Radikallar partiəse lidere Daladiə вlən sotsialislar arasnda səjləşy 6 kengə вardь. Daladie, sotsialislar tarafnnan kyrsətlgən qaj-вer təqdimnərne həm zakon projktlarьn qararqa xəzer torqannьqьn вldrde. Daladie şulaj uq, əhəmmiətlerək portfillərne, məsələn: Ecke Eşlər, Suqьş Finanьs həm Tşqь Eşlər Ministrlege portfilləren radikallar вlən sotsialislar arasnda tigez itep вylərgə təqdim qldь. Əgərdə sotsialislarnьң parlamint fraksiəse sotsialislarnьң xekyməttə qatnaşuьn raslasa, ul caqnda вu qərarnь eşkə aşьru ecen Sotsialislar Partiəse Yzək Komiteteneң plinumь çiьlacaq.

PARIZ, 26 (Tass). Fransiə kommunislar partiəse orgьnь „Jumanitə" gəzite, Fransiədəge xekymət krizise turnda вu syzlərne jaza:

— Burzuaziə radikallar həm sotsialislarnь eş вaşьna caqьrь вlən, xzmət iələreneң rizaszlьqьn вtrməkce вula. Burzualar xzmət iələrndə, "Jaңa dimokratiə corь вaşlana" digən xialnь tudrmaqcь вulalar həm eşcelər sьjnfьnьң kapitalizm ratsionalizatsiəsenə, ezərlkləylərgə həm jaңa suqьş xəzrləylərgə qarşь torьn kңifletrgə tlilər. Jaңa xekymət kmnərdən gnə təzlsə də (aңar sotsialislar həm radikallar krələrme, juqmь, вarьвer), Fransiəneң jaңa xekymətə iqtisadi qarşьlqlarnьң həm вazarlar ecen xalьq ara kerəşneң kiskннəşyen tuqtata almajacaq. Şulaj uq xekymət, Fransiə prolitariatьnьң suqьşcannьqь ysyne də tuqtata almas; Fransiə eşcelərenең sьjnfi kerəşe kennən - kən kiskннəşə вara.

PARIZ, 27 (Tass). Gavas agintstьvasьnьң jazuьnca, Daladie, Briannьң jaңa xekymətkə krrgə riza вulqannьqьn iqlan qlqan. Diputatlar palatasь tirəsndəge kşelərneң syzenə kyrə, Daladie yze jaңa xekymәttə вaş minister həm ecke ministere urnnarьn alacaq; suqьş ministrlege partiəle sotsialis Bonkyrgə təqdim itəcək.

PARIZ, 27 (Tass). Gavas agintstьvasь xəвər itə:

— Diputatlar palatasndaqь sotsialislar fraksiəse 12 tauşqa qarşь 36 tauьş вlən, jaңa xekymətkə qatnaşrqa qərar вirde.

Fransia kompartiaseneң sajlaularda çiңye

PARIZ, 27 (Tass). Bygen Parizьnь Gar rajonnda şəhər sajlaularьnьң ikncе tapqьr uzdьrьluьnda, kommunislar partiəse вytən partiələrne çiңep cqtь. kommunis Marti 4.033 tauşqa qarşь 4.907 tauьş aldь. Şulaj itep Marti şəhər idarəsenə sajlandь. Eşcelər sajlaularqa kommunislar partiəseneң çiңye zur şatlьq вlən qarşь aldьlar. Eşcelərneң dimonstratsiəse вulьr, anda 4 мңnр kşe qatnaştь.

Qtaj qəskarlareneң həm aq вandiтlarnьң jaңa heçyme
Mukdincelər Sovit xekymətə вlən səjləşə вaşlarqa ujlьjlar. Nankin xekymətə moңar вik poşьna.

XABAROVSKI, 28 (Rosta). 23 nce yktəвrdə, irtə вlən qtajlar həm aq gvardieslər Şivəjsən rajonnda вzneң Olocь ismne auьlьвzqa tuplardan вik nьq ata вaşladьlar. 15 səqəttə aq вanditlar artiliriə utьn jaңarttьlar. Çədrələr aulnьң nəq urtasьna təştelər. Qtajlar вzneң ciktəge komindatoraвzqa da вik nьq ata вaşladьlar. Tuptan mltьq həm pylimyttən atular 23 nce yktəвer tenenə qədər suzldь. Kyptən tygel gnə ec jlqa rajonnda aq gvardieslərneң ike ətrəte вzneң cikne uzarqa mataştь. Bzneң qəskərlər вu ətrətlərne qrьр вtrdelər. Aqlarnьң вer вandьsь 20 nce yktəвrdə Xanka kyle rajonnda вzneң cikkə kyckən ide; вzneң qəskərlereвez вu вandьnь da вetnnəj вtrdelər.

TOKIO, 26 (Tass). Simвun - Ringo agintstьvasь xəвər itə:

— Mukdində qəskər вaşlqlarьnьң konfirinsiəse вuldь. Konfirinsiə „Qtaj - Kencьqьş məs'ələsen cişydə Mukdinneң yzenə ajrьm jul aluь" məs'ələsen qaradь. Mukdincelər Sovit xekymәte вlən turьdan - turь səjləşylər вaşlarqa ujlьjlar.

TOKIO, 26 (Tass). Nankinnən alnqan xəвərlərgə kyrə, Nankin xekymәte, mukdincelərneң SSSR вlən ajrьm səjləşylər вaşlarqa tləylərə turndaqь xəвərne işetep „Poşьna". Tşqь eşlər ministere Vancezintin „Dzi - Dzi" gəzite xəвərcelərenə вolaj səjlәde:

— „Əgərdə вrər məmlәkət, Sovit - Qtaj daunda urtalьq qluь estenə alsa, вez monь qaвul itəcəkвez".

TOKIO, 26 (Tass). Japoniə tiligraf agintstьvasь xəвər itə:

— Nankin xekymәteneң Tşqь Eşlər Ministrlege, Qtaj - Kencьqьş Timer Julь məs'ələse turndaqь səjləşylərneң вetnnəj ezelyen вeten dəylətlərgə вlderep diklaratsiə qardь.

Nankin xekymәteneң tşqь əşlər ministere Vancezintin вolaj səjlәde:

— „Səjləşylər ezlgən вulsa da, əgərdə Sovit xekymәte cьn kyңldən səjləşrgə tləsə - Nankin xekymәte hər vaqtta da səjləşylərne jaңartrqa xəzer tora".

TOKIO, 27 (Tass). Xarвində Sovit grazdannarьn qulqa alu dəyam itə. Suңqь kennərdə Sovit grazdannarnnan 100 dən artьq kşe „qzьl tirrorda" qəjplənep qulqa alndьlar. Lәkin politsə qulqa alnqan kşelərneң familiələren həm alarqa nindi qəjplər jəklətlgənnegen iqlan qlmьj; Cenki qulqa alnqannarnьң hic вer qəjplərə juq.

TOKIO, 27 (Tass) Qtaj - Kencьqьş Timer Julь tiligrafьnьң elkke вaşlьqь Zatiplinski həm elkke tilifon вaşlьqь Liвidef 4 jlqa termәgə xekem itldelər.

TOKIO, 27 (Tass). Sovit grazdannarnnan 37 kşe Qtaj sutь tarafnnan termәgə xekem itlgənnər ide. Kicə вolarqa sutnьң xekem qərarь tapşьrldь. Xekem qərarnnan kyrenyencə, Sovit grazdannarnnan 37 kşe qəjвləy aktnda kyrsətlgəncə çiьlşlarqa qatnaşu ecen gnə tygel, вəlk fitnələr ojştьruda da qəjplənələr ikən. Bu inde вetnnəj ketlmәgən nərsə (Cenki Sovit grazdannarьn çiьlşqa qatnaşuda gna qəjplәgənnər ide. Şunqtan, xekem qərarndaqь вu „jaңaьq" xətta Qtaj jyrislәren də qəçəpkәqaldrdь. Kyrəseң, sutqa вaşta uq eşne şulaj alьр вarrqa quşqannar вulsa kirək. Lәkin sut həm prokorur niqəфr gnə trşsalar da, sutta monь uzdьra almaqannar həm xəzer inde anь xekem qərarьna jazqannar da qujqannar.

Bəten dənja prolitariatь kapital, impirializm həm Sotsial-faşizmqa qarşь kerəşne kecəjtə
-Bilgiə tau eşcelərə zaвastofkьsь. Birlin Prolitariatь faşizmqa qarşь zur dimonstratsiə uzdrdь. Fransiə portlarnda zaвastofkь.

PARIZ, 25 (Tass). Bilgiədə Şarlerua Şəhərndəge mnnərcə eşcelər, Kommunislar partiəseneң həm tau eşcelərə rivolytsiəce sojuzьnьң endəye вujnca quzqaldьlar həm xzmət xaqьnьң arttьrьluьn sorap, riaksiəgə, sotsial - faşizmqa qarşь cqtьlar. Bytən rajonnarda da, mitallislar, tikstil həm piala zavotь eşcelərenең dimonstratsiələrə вuldь; şunda вer kennek zaвastofkь iqlan itlde. Tau eşcelərə zaвastofkьsь qəmumi zaвastofkь təsndə uzdь.

BIRLIN, 25 (Tass). 11 nce yktəвrdən вaşlap, Birlində Bomag firmьsьnьң mital zavotь eşcelərə zaвastofkь вaşladьlar. Eşcelərneң zaвastofkь вaşlaularьna səвəp şul: alar, faвzafkom prsidәtelen jaqlap xuçalarqa qarşь toru ecen urnnarnnan cqarlqan 180 eşceneң zavotqa kirə alьnuьn sorьjlar. Xəzrge kendə xuçalar, 4 kşedən вaşqa вeten cqarlqannarnь kire aldьlar. Lәkin eşcelər вirşmilər həm вu 4 eşceneң də kire urnnarьna qajtarьluьn sorap zaвastofkьnь deyam itterələr.

BIRLIN, 27 (Tass). Girmaniə Kommunislar partiəse orgьnь „Rote Fanə" gəzite, Liningrattaqь „Triygylnik" zavotь eşcelərenең Ləjn xiniə zavotь eşceləren, şulaj uqXar'kof ilikter zavotь eşcelərenең Girmaniədəgə „qəmumi ilikter kompaniəse" zavotь eşceləren jarşqa caqьrularь uңajь вlən şuşь syzlərne jaza:

- „Sovit eşcelərenең Girmaniə eşceləren sotsializm jarьşьna caqьrularь, tarixi jaqtan вik əhəmmiətle vaqiqədər. Linin vasiətləren ytəyce Sovitlar Sajuzь eşcelərə, sotsializm jarьşь julь вlən, yz eclərndə вtnəs-təkənnəs kec вarlьqьn kyrsətələr. Bez, Girmaniə eşcelərenең Sovit prolitariatьnьң caqьruьn şatlьq həm kytərnke rux вlən qarşь alularnda şik totmьjвьz. Alar monьң вlən, prolitar intrnatsionalizmь tarixьnьң jaңa вer вiten jazalar".

BIRLIN, 26 (Tass). Kicə Lytsgartində (Birlin yzəgndə) Girmniə kommunislar partiəse, komsomolь həm faşizmqa qarşь ojşmalarnьң qəmumi çiьnь вuldь. Bu, Birlin prolitariatьnьң faşizmqa, sotsial-faşizmqa həm Jung planьna qarşь kecle, suqьşcan dimonstratsiəse təsenə krde. Lytsgartin, partiə ojşmalarьnьң həm faвrik-zavot ojşmalrь vəkillərenең ciksez kyp kolonnalarь, isəpsez - xisapsьz вajraq həm plakatlarь вlən tulqan ide.

STOKHOL'M, 26 (Tass). Şvitsiə komsomolь orgьnь (ul xəzrge kendə Şvitsiə kommunislar partiəsenең də yzək orgьnь вulьp tora) yktəвer rivolytsiəseneң 12 jlь uңajь вlən endəmə вasьр cqardь. Endəmədə вu syzlər вar:

— „Şvitsiə kommunislar partiəse yktəвer вəjrəmen uzdrqan caqta, S. S. S. R. ne jaqlau ecen, impirialislar suqьşьna, sotsial-faşizmqa, mertətlərgə qarşь kerəşkə xəzer torqannьqьn kyrsətrgə tieş".

PARIZ, 27(Tass). Gavas agintstьvasь xəвər itə:

— Bylon portь eşcelərə (Fransiədə), Nant portnda zaвastofkь alьр вarucь dok eşcelərenə tləktəşlek kyrsəty jəznnən zaвastofkь вaşladьlar. Şulaj uq Marsil həm Bordo portь eşcelərə də zaвastofkь iqlan qldьlar

PARIZ, 27 (Tass). Fransiə port eşcelərə unitarni profsojuzlarnьң yzək komitite 26 ncь yktəвrgə Fransiəneң вeten portlarnda, Nant dok eşcelərenə tləktəşlek вldery ecen вer kennek qəmumi zaвastofkь iqlan qlrqa qərar вirde (Nant dok eşcelərə inde 11 atna zaвastofkь alьр вaralar).

PARIZ, 27 (Tass). Tulon xərвi portь eşcelərə Suqьş Ministrlegeneң xzmət xaqьn kytərrgə tləməyenə protis jəznnən mitinge, suңra dimonstьratsiə ojştrdьlar; monda вer nicə meң kşe qatnaştь. Politsə вlən вərelşlər вuldь. Palitsə вer nicə kşene qulqa aldь.

PARIZ, 27(Tass). Kicə unitarni (rivolytsiəce) profsojuzlar həm kommunislar partiəse julвaşcьlьqь astnda, Fransiədəge port həm dok eşcelərə вer kennek zaвastofkь uzdrdьlar. Zaвastofkь вik uңşlь cqtь; aңar 15 mңnр port eşcelərə qatnaştь. Fransiə kommunislar partiəseneң jazuьnca, вu zaвastofkь xuçalarqa milionnan artьq zian kitrgən.

Marsil' portnda zaвastofkь, qəmumi zaвastofkь вulьр uzdь; вeten pritpriətiələrneң eşcelərə də aңar qatnaştьlar. „Jumanitə" gəzite, unitarni profsojuzlar qul astnda Fransiə prolitariatьnьң вrdəmnek dimonstьratsiəseneң uңşlь uzuьn alqşlьj.

Riformislar mətвuqatь вu zur həm uңşlь zaвastofkь turnda вer gnə syz də jazmьj.

TAÇIKSTAN. Dyşəmвe şəhərndə Jystitsiə Xalьq Komisariatь.

ۋيليكاروس شاۋينيسلارئنا
پرايزۋودستوا، پرافسايوزدا، ئورن يوق

ميح فابريكى ئشچئلەرئ، ئورس شاۋينيسلارئ-ئينژينير-باريسف، ئوليانئۋا هەم كازلوۋالارنڭ فابريكدەن قوونئلولارن هەم پرافسايوز چلينلئگندەن چعارئلولارن تالەب ئيتەلەر

2 نچى ،نومىرلئ ميح فابريكدە ئينژينير كامالتدينئۋا ئيبدەشكە قارا ،ئورس شاۋينيسلارئ ئينژينير باريسف، لاباراتتكا ئوليانئۋا هەم ئشچى خاتن كازلوۋالار تارافندان قسئرقلاو ،بولو توردا گەزيتئبزدە يازعان ئيدئ. ،بو ئش بوينچا، 2 نچى ،نومىرلئ ميح فابريكى ئشچئلەرئ 27 نچى ئوكتەبردە ئاشئعچ ميتينگئ ئوتكەردئلەر. ميح فابريكى ئشچئلەرئ شاۋينيزمعا تاراتب، پراليتارييات عائيلەسئ ئچن چرترگە تلەوچى ،سينفى دۆشمانلارعا نيچك قاراولارن بوگن ئاچق كورسەتدئلەر.

ميتينگئدە سۆيلەگەن بيلالئوسف، شووالف، يرمالايف، مالتس، كەريموللينا، نيعمەتوللين هەم باشقا ئيبدەشلەر ،بو ئۆچ پراليتارييات دۆشماننئڭ كم ئيكەنلكلەرن ئاچب كورسەتدئلەر. جەماعەت ئشچئسئ، ئوزلەرئنڭ هەر واقت فايدالئ كيكەشلەر بيرب ،تۆروچى ئيبدەشلەرن، ئينژينير كامالتدينئۋانئ ساقلايا- چاقلارن بلدردئلەر.

ميح فابريكى ئشچئلەرئ ميتينگئسئ بردەم تاوش بلەن توبەندەگئ قەرارنئ قابول ئيتدئ:

«قزل تاتارستان» گەزيتندە بزنڭ فابريك لاباراتورييەسندە ،ئورن ئالعان قارا ،ئورس شاۋينيزمى توردادعى مەقالە بلەن تانشب، ،بو توردا تاتپراۋساويت وەكيلئ ئيبدەش نيكيتيننئڭ داكلادن تڭلاعاننڭ سوڭندا، بز گاستورگنڭ 2 نچى ،نومىرلئ ميح فابريكى ئشچئلەرئ توبەندەگئلەرنئ بلدرەبز:

1) فابريك لاباراتورييەسندەگئ قەباحەتلك هەم ميللئ دۆشمانلق فاكتلارن بز نەفرەتلەنو بلەن ،تڭليبز هەم ،بو ئشنئ تيرەن سەياسى ئەهەممييەتئ بولعان ئش ديب تاپابز.

2) بز ديريكسييەدەن ،بو ئشدە عەيبلئ بولعان ئوليانئۋا، ئينژينير باريسف هەم ئشچى خاتن كازلوۋالارنئ حەزر ئوك ئشدەن ئالوونئ، فابكومنڭ ،بو ئۆچ كشئنئ پرافسايوزدان چعارو توردا مەسئەلەگوتەروونئ تالەب ئيتەبز.

3) ،جيينئش، ئينژينير- تيحنيكلەر سيكسييەسئ بيوراسئنڭ ،بو ئش توردا چعارعان قەرارن، ئشكە فارمال ياقدان قاراب قنا چعارلعان قەرار ديب تابب، ،بو قەرارنڭ ئوزگەرتئلوون، ئاندا ئشنڭ ئوز ئۆسئ بلەن كورسەتئلوون تالەب ئيتە».

2 نچى ،نومىرلئ ميح فابريكى پراليتارياتئ ئۆزئنڭ نقلئ سوزن ئەيتدئ. ئشچئلەر تلەگئنڭ جيردە قالماونا بز نق ئۆشانابز.

S.S.S.R.
Yz ara sut jasaucьlarqa prolitariat sutь

MƏSKƏY, 26 (Rosta). Kicə Domoвidavo stansьsnda (Rəzan—Ural timer julь) okrug sutьnьң kycmə sissiəse, вiвl 21 nce sintəвrdə stansьda вulqan tərtipszlklər həm yz ara sut turndaqь eşne tikşerə вaşladь. Yz ara sul arqasnda GPU agintь Kaşirik, komsomol Milnikef həm вaşqa вer nicə kşe həlak вulqan ide. Sut aldnda вu eşne вaşlaucь həm aңar qatnaşucьlardan 9 kşe—traktirce Lapşin, stansь nacal'nige Tiligin həm şundaqь təzy eşcelərnnən Vasili həm Simjon Vaninnar, Malaxof, Griвanof, Lazutkin, Krasikof həm Kandakof familiələ xuligannar вar.

Qəjpləy aktь uqlqannan suң, iң elek Vasili Vaninnan sorau alьna. Vanin Vasili qzьl armiədə həm flotta xzmət itkən вuluьna da qaramastan, az uqi—jaza вlyce вulьр qalqan.

Kulak həm poplardan ojşqan kontьr-rivolytsiə terkeme.

IVANO—VOZNISINSKI, 27 (Rosta). Kinişma okrugь, Gari auьlnda G. P U. tarafnnan kulak həm poplardan ojşqan kontьr — rivolytsiəcelər terkeme вterlde. Bu terkem çir təzy eşlərenə qarşь kecle agitatsiə alьр вarqan, krəstiənnərneң artta qalqan eleşe arasndaqь dini xorafatlərdən hər terle jullar вlən fajdalanqan. GPU qərarь вujnca pup Vojkin, diacok Lazref həm Şoroxof, Şarof familiələ kulaklar atldьlar. Şulaj uq Şuja okrugь, Jniki auьlь Korcagin familiələ kulaknьң ike tuqanь da atlьь. Alar provakatsiə həm satьр alu julь вlən auьlda tuqan kymək xuçalqlarnь, ertil həm şirkətərne çimrgənnər.

RSFSR Sovnarkomь prsidətele iptəş Sьjrtsof Volgь вujnda.

SAMAR, 27 (Rosta). RSFSR Sovnarkomь prsidətele iptəş Sьjrtsof, kraj вaşqarma prsidətele iptəş Bгьjkof вlən вrlktə Marinski həm Bol'şoj Glusitsь rajonnarnda вuldьlar. Julda iptəş Sьjrtsof auьllarqa tuqtaldь həm rajon вaşqarma komititlarь вlən auьl sovitlarь prsidətlərenең daklatlarьn tңnadь. Iptəş Sьjrtsof вigerək tə auьl xuçalьqьnьң xəle, aşlьq xəzrləyneң вarьşь həm xalьq məqarife, saulьq saqlau eşlərə вlən qzqsndь.

Məskəy
Sovit - Latviə menasəвəte

MƏSKƏY, 26 (Tass). Şuşь kennərdə Məskəygə kilgən Latviəneң qadəttən tьş jaңa ilcese həm S S S R dəge upolnomocnnьj ministere Siskis əfəndə TASS xəвərcesenə tyвəndəge nərsələrne səjlәde: — Latviəneң tşqь səjasəte S S S R nqь kвek yk cьn kyңldən tnclьq saqlau həm kyrşe dəylətlər вlən jaxşь menasвəttə вuluqa ireşy. Ike xekymətneң də mondьj tləkləren, вrgəlәp qul qujьlqan, 1929-jlnьң 9 ncь fivralndəge Məskəy prtakolь вik acьq kyrsətə. Lәkin, qaj vaqtta Sovitqa qarşь вlok ojьşu turnda həm anda Latviəneң qatnaşu mөmkinnege turnda mətвuqat xəвərlərə kilep cqu uңajь вlən fajdalanьр, min kisken rəyştə şunь вlderəm: Sovitlar Sojuzьna qarata doşmannьq tləklərə вlən səjasi gruppьlarqa qatnaşu idiələrenең minem xekymətemə вetnnəj cit вuluьn əjtəm.

SSSR RKI Xalьq Komisariatь qarşndaqь
sovit aparatlarьn tazartu yzək komisiəseneң S S S R Narkomtrudь həm V S S P S вlən kileşlgən qərarь.

MƏSKƏY, 26 (Tass). Tazartu həm R K I orgnnarь tarafnnan eşkə jaңadan urnnaştru вujnca R K I instruksiəse cqarlqanqa qədər tazartlqan kşelərneң progullarь ecen xaq tyləy vaqiqələrə, jaңadan eşkə urnnaştru məs'ələsen aqtьq mertəвə xəl itkən komisiə tarafnnan xəl itelə. Şunьң вlən вrgə, xzmət xaqьn tyləy ike ajlьq xzmət xaqnnan da artmasqa tieş.

konsissiə təqdimnərə ysə.

MƏSKƏY, 26 (Tass). 1928 - 29 ncь jlda, konsissiə həm tixnik jardəm kyrsəty ecen вulqan təqdimnər suңqь ec jьl ecnde iң zur sanqa çitte. Tixnik jardəm kyrsəty ecen təqdimnər krye вigerək tə kyp (ytkən jlqь 48 təqdimgə qarşь - 63 təqdim). Amirika həmAngeliə firmьlarь tarafnnan konsissiə alu həm tixnik jardəm kyrsəty ecen təqdimnər kytərlde. 8 jьl вujnca вaş konsissiə komititenə- konsissiə alu həm tixnik jardəm kyrsəty ecen 2 meң 670 təqdim krde.

V.K.P.(в) Ə.K.K. neң Plinumь

XIV nce caqrьlьş elkə partiə konfirinsjəse V·K·P·(в) Əlkə Kontrol' Komisiəseneң III nce plinumь вu jlnьң 2 nce nojəвrndə kendez səqət 12 də Uxtumski ismndəge klup вinasnda (Blaqnьң sul jaqь) вulacaq·

Ken tərtiвe: 1) Əlkə Kontrol' Komisiəse prizidiumьnьң eşlərə həm R· K· I. Xalьq komisariatьnьң 29-30 ncь jьl ecen eş planь turnda otcut (Iptəş Qəlief)· 2) Sovit aparatьn tazartu turnda (ipt. Bajcurin)· 3) partiə safьnrьn tazartu turnda (ipt. Ştipnək).

Qoralszlanrqa irtə əle
SSSR finans xalьq komisarь iptəş Bryxanof məqaləse

3 nce Industriə zajumьn taratu həm zajum alqan kşelərne dəylətkə ozaq vaqtqa вurьc вirycə ity məs'ələse kendəlek вurclarnьң iң əhəmmiətlelərnnən вrse. Zajum вaşta 750 milion sumnьq itep cqarlqan ide, xəzer вu suma inde artьqь вlən ytəlde. Xəzer eşcelər Narkomfinnən taqьn estəmə zajum cqaruь sorьjlar Prolitariatnьң вu sorauь, eşcelər massьsьnьң sotsializem təzeleşenə aktif qatnaşularьn, ilne industriələştery həm auьlnь jaңa вaştan qoru eşndə matirial jaqtan dəylətkə вulşlьq itylərən вik matur itterep kyrsətep вirə.

Xəzer Finans Xalьq Komisariatь eşclərneң soraularьna həm zajumqa jazьluьnьң вarьşьna qarap, zajumnь taqьn 150 milion sumnьq arttьru turnda xekymət qarşnda ytenec quzqata. Narkomfin zajumnьң estəmə sumasь uңşlь rəyştə taralacaqьna ьşanьc вlderə. Lәkin вu zadaniəne ytəy ecen Sovit çəmaqətcelegeneң həmme tarmaqlarьnьң da taqьn estəmə kec, estəmə trşlьq вirylərə kirək. Şulaj вuluqa da qaramastan, suң vaqtlarda zajum eşleren ytkərce qaj - вer jəcəjkelərdə həm ajruca alqanda, dəylət kriditlərenə вulşlьq komisiələrndə eşneң вer qədər jomşaqannьqь kyrenə. Alar, xəzer zajumnь urnaştrdьq, inde tnclanrqa mөmkin dip ujlьjlar. Bu qaraş - ireşlgən uңşlarnь nqьtu eşe ecen qurqьncь qaraş.

Bzneң aldьвzda xəzer jaңa вurclar tora. Bu вurclar da вzneң ytkən kampaniədə ytəgən вurclarьвzqa qaraqanda çiңel tygel. Bzgə zajumnьң estəmə sumasьn, ələ moңar qədər zajumqa jazlmaqan profsojuz clinnərə arasnda həm krəstiənnər arasnda taratrqa kirək. Zajumqa estəmə suma cqaru uңajь вlən, şəhərlərdə zajumqa jazьlu srogь 15 nce nojaвrgə qədər ozajtldь. „Xzmət iələrə вarьsь da zajumqa jazlsnnar" digən lozngь da şul uq srok ecndə ytəlep вtərgə tieş. „3 nce industriə zajumь oвligatsiəse вulmaqan вer gnə krəstiən jortь da qalmasьn" digən lozngь da tormşqa aşьrьlrqa tieş. Şunьң вlən вrgə, zajumqa jazьlucьlarnьң həmmese arasnda da вzneң zajumnarnьң ozaq sroklь təstə вulularь turnda kiң həm tirən aңnatu eşlərə də alьр вarrqa kirək. Bu julda ələ вez moңar qədər вik az eşlədek. Ələ haman da oвligatsiələrne kycerep jərty dəyam itə. Əgərdə вu xəl kilәcəktə taqьn da kiңəjep kitsə, ul vaqt вzneң kampaniəвzneң uңşlarь вarьsь da juqqa cqacaq həm şunьң вlən вrgə, aşlьq xəzrləy eşlərenең kiңəjtlgən planьn ytəy də qurqьnьc astnda qalacaq.

Oвligatsiələrne kycerep jərty həm cəckələygə qarşь вeten kec вlən kerəşrgə həm „aqtьq cikkə kilep çitmice oвligatsiələrne satmasqa," digən lozngьnь tormşqa aşьrrqa kirək.

Zajumqa jazьluь farmal'ləştery eşen вtery həm anьң вujnca çiьlqan aqcalarnь vaqinda tapşьru eşe də jaqndaqь kenneң iң mehim вurclarnnan вrse. Zajumqa jazьlu вetenese 765 milion sumnьq вulsa da, ələ anьң вarь 585 milion sumь, jəqni 76 prosintь qna formalləşterlgən. Eşneң вu jaqьna вik nьq iqtiвar вirrgə kirək Şunnqtan, „qoralszlanrqa" irtə ələ. Kiresncə, eşne kecəjty ecen taqьn da nqьraq kiskннek həm nqьraq aktiflьq вlən totьnrqa kirək. Xzmət iələrenең irkenə, inirgiəsenə həm dərtenə tajanьр, zajumnь taratu həm saqlau zadaniələren ytəygə ireşrgə kirək.

N. BRYXANOF.

26-yktəвer, 1929-jьl (Radio вujnca).

Partiə tezeleşe.

تازارتو كەميسسيەلەرنىڭ ئشلەرن تەنقيد ،ئوتى ئاستندا

Kəmisiələr, urıs şovinislıqında qəjpləp ber genə kommunisnı da partiədən qıarqannarı jaki şltə birgənnere juq.

Qaj ber kəmisiələrdə tupaslıq, təkəbbrlek sizelə. Tazartu ketlgənnən tış ozaqqa suzıla.

5 jllıq plannıŋ Ikncе jlı

Proizvodstvanı kytəry, eşcelərneŋ kən kyrmşləren jaxşrtu eşləren ber tigez tə'min itə torqan jaŋa kymək dogıvrlar sorıj

Kymək dogıvrlarnı tikşery həm jaŋalarnı təzy turnda Tatprofsovit həm Xalıq Xuçalıqı Sovitı endəməse.

Komsomollar jomşaq qatnaşalar

Partiə safların həm sovit aparatların tazartu, kiŋ qatlau eşcelər, komsomollar həm partiəsez eşce jəşlərneŋ aktif qatnaşuı arqasnda qına uŋşlı ytə alacaq.

Ə inde bez komsomol ojşmalarınıŋ bu mehim kampaniələrgə qatnaşı aktif həm eşcən bulmauın kyrəbez. Komsomol ojşmaları partiə safların tazartu uŋajı blən yzeneŋ safındaqı xəzrlkle, eşcən eleşen partiəgə biry həm aparatqa jaŋa jəş kadrlarnı kytərydə çitərlek praktik caralar kyrmilər.

Şulaj bulqac, komosol ojşmaları aldnda, tazartuda partiə jəcəjkelərenə həm sovit aparatların cistartu komisiələrenə jaqnnan torıр jardəm itygə komsomollarnı tartu burıcı tora. Komsomol ojşmaları kiŋ qatlau komsomol həm eşce jəşlərne bu eşkə tartu da iŋ aşıqıc rəyştə praktik jullar szıр qəmym syzdən eşkə kreşrgə tieşlər. Komsomol həm partiə eşce jəşlərenеŋ iŋ aktif qatlauın tazartıla torqan ycrizdiniələrgə nalyt jasar өcen bərmə brigadılarqa bu eşneŋ barışı turnda massını xəbərdar itep torrqa tarirqa tieşlər.

Bərmə brigadı həm „çiŋel kovaliriə“ lər estndə səjasi julbaşcılıq eşe kecəjteləp, sıjnfi jaqtan totnaqlı, saf aparat өcen kərəş burıcı iŋ zur burclardan sanalrqa tieş.

Kiləcəktə komsomol həm eşce jəşlərdən iŋ jaxşıların partiəgə tartu həm aparatnı cistartu uŋajı blən julbaşcı urnnarqa kytəry eşndə sylpənnkne bterep, juqarı urnnarqa kytəry eşndə ajrım iptəşlər xaqnda kiŋ çəmaqət fikre tudırrqa həm bu eşkə massıvıj tөs birrgə kirək bulacaq.

Bu caralar ber jaqtan partiə safların həm sovit aparatların cistartu eşenə jardəm itsə, komsomolnıŋ yz safların cistartu eşenə də zur təçribə bulacaq.

B.

Taqıın ber kulaklar qorbanı

„Krasnaja Tataria“ həm „Novaja Dirivnə„ gəzitlərenеŋ aktif auıl xəbərcese iptəş Birkutfnı Sovaqsı auıl kulakları (Qazan rajonı) abrizkıdan atıр ytrgənnər. Iptəş Birkutof auılda ber tuqtausız jarlılarnı jaqlap kulaklar blən kərəşep kilgən. Ber yk vaqtta yze auılda partiə jəcəjkeseneŋ sikritarı həm proftixnike məktəbeneŋ medire bulıр xzmət itkən.

Silkor Birkutof.

Iptəş Birkutfnı Sovaqsı auılınıŋ uqu jortnda kic blən jarlılar çıılışnda aşlıq xəzrləy kampaniəsen kecəjty həm usallıq blən aşlıq tapşırudan baş tartqan kulaklarqa basım jasau turnda doklat jasaqan vaqtta tərəzə aşa atıр qatı çəraxətləgənnər həm şul uq tөnne məçrux kejgə anı balnisqa ozatqan vaqtta julda ylgən.

Iptəş Birkutfnıŋ gəydəse çirgə inderlde. Yterycelərne aşıqıc rəyştə tikşery bara. Qəjplelər qulqa alnqannar. Sovaqsı auılı jarlılrı iptəş Birkutfnı yteryce kulaklarqa iŋ qatı çəza birelyne taləp itələr. „Hər ber yterlgən rivolytsianir өcen 10 kontır-rivolytsiəce baş blən çəvap birrgə tieş dilər, jarlılar.

Gəzit вitlərnnən

„PRAVDA" yzeneŋ 243 nce nomirnda, əle ytkən jьl qna Sovitlar Sojuzь вujnca jьl jarьm səjaxət itep, Sьjlanьp, jazlqan əsərlərenə zur ganarar alьp, sovitlarnь maqtap jɵrgən Balkan atauь jazucьsь Panait-Istrati turnda (Istrati Qazanda da вulqan ide) tyвəndəge syzlərne jaza:

— „Panait-Istrati 1928 nce jlnьŋ yktəвrndə Fransiədəge SSSR duslarь çəmqiəte sikritarь Kalumi iptəşkə Sovitlar sojuzьnьŋ duslarь Sovitlar Sojuzь ɵcen tulь oşanьc вlən kərəşə alalar. „Sovitlar Sojuznda uzdьrьla torqan prolitariat diktaturasь arqasnda sotsializm triumfь, hic şiksez вulacaq" dip oşandьrьp jazqan ide.

— Xəzer вu ədəвiat gajdugь SSSR gə qarşь kitaplar-jazam dip, вurzua mətвuqatьna вisidьlar вirə. Qajcandьr yze sykkən, yze taşlap qacqan Ruminəgə qajtьp, Ecke Eşlər Ministrlegenə вara. Sovitlar Sojuzь turnda tərle qəjвətlər sata... Panait-Istrati qəjвətce вurzua qatlaularьnьŋ həm aq imigrantlarьnьŋ iŋ qəвaxət iŋ jauьz qəjвətcese.

— TIFLISTƏ cqa torqan „Zarə Vostoka" gəzite 241 nce nomirnda, Gruziədə zur urьn totqan cəj plantatsiələre turnda jazlqan məqalələreneŋ вrsndə вolaj dip jaza:

— „1928 nce jlnь Gruziədə jaŋa cəj plantatsiələre ɵcen çir məjdannarь, 1928 nce jlqa caqlь kilgən Gruziədəge вarlьq cəj çirlərnnən də artьq urьn alndь. Biş jllьq plan вujnca, cəj plantatsiələreneŋ 5 meŋ giktardan 40 meŋ giktarqa caqlь ysye вilgeləngən ide. Xəzer cəj plantatsiələreneŋ kiŋəjye nətiçəsndə SSSR gosplanь 5 mŋnən 60 mŋgə çitkery məmkin ikənnegen qujdь. Biş jllьq plan вujnca 22 jaŋa cəj faвriklarь salьnacaq. Cəj eşenə вlgclər arttьru ɵcen zur ike tixnikum acьla.

— Cəj eşndəge вiş jllьq plannь təgəllэy ɵcen вarьsь 131 milion sum aqca totьla.

— Cəj plantatsiələre kymək xuçalqqa kycələr. Əgərdə 1927 nce jlnь cəj kymək xuçalqlarь 9 вulqan вulsa, xəzer alarnьŋ sanь 275 kə çitkən..."

— „BAKINSKI RABOCI" 244 nce nomirndəge məqalələreneŋ вrsndə, invzinir Şahnazarьf ujlap cqarqan skuazinalar tikşery-snau aparatь turnda tyвəndəge nəticələrne cqara:

— „Şahnazarьf aparatьna Əzərвəjçan nift promьjslalarnda jasalqan un ajlьq təçriвə-snaular вujnca вu aparat jlьna un milion ikanomiə jasajacaq..."

— SƏMƏRQƏNTTƏ cqa torqan „Qzьl Yzвəkstan" gəzite yzeneŋ 244 nce nomirnda вolaj jaza:

— „Yzвəkstannьŋ вarlьq okruglarnda kymək xuçalqlarqa kycycelər sanь arta вara. Səmərqənt okrugьnьŋ yzndə 4 qşlaq (auьl) вɵtnnəj kymək xuçalqqa kycte. Jəst Darqəm rajonьnьŋ Sвer Kyl qşlaqь - ɵc meŋ giktar, Aqsaj - 2 jarьm meŋ giktar həm Sazqan qşlaqь 5600 giktar çirdə kymək xuçalьq təzdelər... Bɵten qşlaqlar kymək xuçalqlarqa ojьşalar".

— UFADA cqa torqan „Krasnaja Başkiriə" gəzite 240 ncь nomireneŋ вaş məqalesndə tyвəndəge syzlərne jaza:

— „Aldnqь volslarnьŋ həm auьl sovitlarьnьŋ - yktəвer вəjrəmenə jllьq plan jɵz prosintь вlən ytəlsen! - digən lozngьlarь taqьn da zurьraq jaŋa əlkələrdə yzenə urьn taвa. Birski kantonь Bələвəj kantonьn jarşqa caqrdь. Birski kantonь taqь plannan tьş Məskəy prolitariatьna вylək itep qzьl ikmək marşьrotь jasau fikren вirde".

حاتالق تۆزەتلدی
میدتیحنیکومعا ئالنعانلار تیکشرلدی

میدیتسینا تیحنیکومننا قابول ئیتو تەرتیبلەرننڭ بۆزنلوونا تاتپرافسەویت پریزیدییومی هەم «قزل تاتارستان» گەزیتی کوزلەرن تۆشرگەنلەر ئیدی. ئالار ،بو تیحنیکومعا ئالو کەمیسییەسننڭ ئشن بیك نق عەیبلەب چقدلار. شوندان ،سوڭ ،بو ئشکە ماحسوس تیکشرو کەمیسییەسی قاتناشو کیرەك ،بولب چقدی.

کەمیسییە تیحنیکومعا یاکا ئالنعان 209 کشننڭ داکومینتلارن بیك نقلاب تیکشرب چقدی. تیکشرودەن ،سوڭ 165 کشننڭ (دیمەك ئالنوچلارنڭ 70 پراسینتننڭ) داکومینتلاری دۆرس، ساتسییال هەم میللی یاقلاری یاراقلی بولعانلعی بلندی. 40 کشننڭ (19 پراسینت) ئۆستەمە داکومینتلار گیترررگە تییش بولولاری کورندی. ئە4سننڭ (2پراسینتی، ئورمانچییۋا، رەشیدنۋا، نەیمان هەم رابدابودگۋانڭ) یالعش ئالنعان بولولاری هەم ،سینفی یاقدان شیکللی بولعانلقدان چعاررلرعا تییش بولعانلقلاری بلندی.

کەمیسییە تارافندان کرتلگەن تۆزەتمەلەردەن ،سوڭ، میدتیحنیکومعا ئالونڭ نەتیجەلەری توبەندەگچە ،بولب قالدی:

تاتارلار - 110 کشی یاکی 53 پراسینت.
ئورسلار - 77 کشی یاکی 16,5 پراسینت
واق میللەتلەر - 22 کشی یەکی 10,5 پر.
بارنسی - 209 کشی یاکی 100 پراسینت.

ساتسییال یاقدان - ئشچی - کرەستییەنلەر 80,5 پراسینت، حزمەتکەر، بلگچ هەم کوستار بالالاری 19,5 پراسینت.

نارکامپروس، کاللیگییەسی تیکشرو کەمید- [illegible]

میدتیحنیکومدا بولعان واقیعە - ،ئول ،سینفی دۆشماننڭ یۆقلاماعان، ئانڭ بارارعا ،ترتشوون، بزنڭ هەر بر یالعنشبزدان فایدالانرعا تلەون کورسەتە ،سینفی کۆرەشنڭ جەوابلی تارماعنا قویلعان کشلەرننڭ ساقسزلقلارننا هەم ئیدیبە باعندان ئاوز ئاچپ تۆرولارننا نعراق سوعارعا کیرەك ،بولر.
ئا. ،کولدسف.

Ike qujan atu turnda

سەویت ژورنالیسی حەزر بر ،یولی ئیکی قویان ئاتارعا ئۆیرەندی. ئەیتیك، ،ئول برەر ئش بلەن واحیدف زاژودنا بارب چقدی،دی. کۆت دە تۆرنعز:

- مە، رەحیم ئیتنگز، منە ،بو قویاننیدا قاراعز، دیب قوّلاعندان ئلەکدرب ژاندارم تۆقمی بولعان تساریوفلارنی قازب چعارا.

میح فابریکننە باردی ئیسە، چقلداب تۆرعان «،ئورس شاۋینیزمی» قویانلارننا ئاتب قویا. شولای ،شول، ،سینفی کۆرەش کیسکنلەشەکەن چۆردا، پارتییەنڭ هەم سەویت ۋلاسننڭ میللی سەیاسەتن تۆرمشقا ئوزدرعان واقتدا، ،مۆندی قویانلارنی بیك ،یش ئۆچراتب بولا. حەتتا قای واقتلارنی ژورنالیس قەلەمی بر قویان ئاتام دیگەندە، بر ،یولی ئونلاب قویاندا تۆرنلە...

سوکعی واقتلارنی تاتارستاندا یاکالیف ،فرونتننڭ یۆمشارعانی سیزنلە. قایبر ئوچریژدینییەلەرنبز بوگندە ئەلی، ئۆلکە پارتییە کەمیتیتننڭ قەرارلارننادا قاراماسدان، ،بوتورندا لەم - میم ،بولسن، قوزعالمیلار، یاکالیفنڭ «ل» سننەدە ئەلی بارب جیتمەگەنلەر.

منە ،شول قویانلار ئاتب یۆرگەن چاقدا، بزنڭ قەلەمگە بر،یولی بر نیچە قویان ئەلەکدی. سز تاعن قویان دیگەچ دە، بیك جیگل نەرسە دیب ئویلاماعز. پارتییەنڭ، سەویت ۋلاسننڭ پلانلارننا، تۆرمشقا ئوزدرلا تۆرعان چارالارننا قارشی چابوچی هەم بیك ،یش یاوز، ئۆسال، قورقنچلی قویانلار ئالار. یاکی سوقر نادانلار ئالار، قاش تۆزەتەم دیب، کوز چعاروچلار. قوق ئاستندا بولعان بۆتن ئاپاراتنی، بۆتن ئوچریژدینییەنی یالعش یولعا جیبەروچلەر ئالار.

منە سزگە یاکالیفکە کوچودە هەم عۆمەمەن کولتوری ،فرونتننڭ بارلق تارماقلارندا ئالدنعنلق کورسەترگە تییشلی بولعان سۆیکلی مەعاریف کامیساریاتنبز.

- نیندی بەحتلی ئوچریژدینیە! هەرواقت ئالدان، کولتوری ،فرونتننڭ هەر ئشندە برنچلکنی کورسەترگە... ئورنەك بولرعا... منە بیت ،ئول نیچك... ئەی سز، ئوقوچلارنبز، مەعاریف کامیساریاتنبزعا ماقتاو مەدحییەلەری ئوقنعز. چۆنکی ئاندا عەرەب حەرفلەری بلەن یازلعان کەعەزلەر بیك سیرەك ئۆچری. لەکین سابر بولنعز، مۆندا شولای ئوق یاکالیفدە بیك سیرەك، حەتتا یوق دەرەجەسندە.

- ،سوڭ نەرسە بار؟ -دیسزمی؟

ئورسچا یازو بار؛ ئورسچا ئش یۆرتو بار؛ ئورسچا یازنلب، ئورسچا ئالب بارلعان دیستە-دیستە تاتار مەکتەبلەرننڭ "дело" لاری بار. ئەنە سز مەعاریف کامیساریاتننڭ ئیشی ،زور بولنگی بولعان شەهەر بولکچەسننەگنە کرنگز... رەحیم ئیتنگز...

- تاتار مەکتەبلەرننڭ "дело" لارن کورسەتنگز ئەلی -دیب سۆریق. ،سوڭ، شوندی ،زور، ،شوندی مەشەققەتلی سۆراولارعا بیك تیزگنە جەواب بیرب بولامنی؟ "дело" لارعا قاراب،قنا تاتار مەکتەبن تانب بولسا، بر حەل ئیدی،دە بیت "дело" لاری ئورسچا یازلعان... جیتمەسە تاعن، قەهەر سوققری، عاسپرینسکی، واحیدف، نەریمانف، توقای، ناسیری ئیسمندەگی مەکتەبلەر دیب دە یازلماعان. باری،تیك ،نومیرلەری،گنە کورسەتلگەن... قایسی ،نومیری تاتاردا، قایسنسی ،ئورس مەکتەبی ئیکەنن قایدان بلەسڭ ئانی. عایەتدە بۆرچلعان، عایەتدە ئابدراعان سیکریتارنبز، ،ئوزب بارعان بر تاتار ئوقتوچسندان:

- Вы номера татарских школ не знаете?

دیب سۆرارعا مەجبور ،بولدی.

- 2نچی، 3نچی، 4نچی... 12نچی دیب جەواب ئالعاچ قنا ئەچکچ تابلدی. تاتار مەکتەبلەری بلەن مەعاریف کامیساریاتی ئاراسندا بۆتن یازولار ،ئورس تلندە بارالار. داروعا دیبکنە تاتارچا یازلعان بربەر کەعەز ئەلەکسە - ئەلەگە (ئانداوا بیلگنلی، ئیسکنچە)، ئانڭ ئۆستندە دە بۆرعچلاب - بۆرعچلاب направить دیب ئورسچا ریزەلوتسییە سالدعان. باشقاچا بولووی،دا مۆمکین توگل، چۆنکی شەهەر بولکچەسننڭ ئشتاتندا برگنە تاتاردا، یاکی تاتارچا بلوچی،دە یوق. مۆدیری -،ئورس، سیکریتاری - چوواش. مۆدیرننڭ ئورنباساری قایچاندر تاتار بولعان ئیکەن... ،ئول باشقا ئشكە كوچۈرلگەچ، ئانڭ ئورنننا ئیکنچی کشی ئالنماعان.

- کشی یوق، کشی جیتمی، دیلەر.

شولایدر ،شول. تاتارچادا، ئورسچادا بلوچلەر ئاراسندا سیکریتارلققا بول مادا کشی یوقدر... «ئارتدا» قالعان میللەت ئاراسندا رەزی بولا ،ئول؟ تاتار تلن شولای تۆرمشقا ئاشنرا تۆرساق، «ئینشاللا» بیك یراق کیتەربز.

منە سزگە تاترابفاك. تات. تاتار دیگەن سوزن یاحشی حەترلەگز. ئیشکدەن کروگە ،یوك، ،زور بینانڭ باسقچلاری بویلاب منە - منە کوزنگزگە ئیعلانلار، دەرس جەدوەللەری چاعنلر. عەرەبچە بر نەرسەدە یازلماعان ئیکەن دیب شادلانرعا تلیسزمی؟ شادلانعز - 20 لەب ئیعلان ئاراسندا تاباعاچ حەرفلەری بلەن یازلعان برگنە ئیعلاننی ئۆچراترسز. لەکین قالعانلاری یاکالیف ئیکەن دیب یالعش شادلانا کورمەگز... قالعانلاری بارسی،دا - بارسی،دا ئورسچا!

ئوقو - ئوقنتو بولنگننە، تاترابفاك مۆدیری یاننا ئوزیق. ئشلەر بیك شەب بارا. ئوزننە تاتار ئیسمن تاقنان، ئوقوچلاری ئاراسندا برگنەدە ،ئورس ئیبدەش بولماعان تاتار رابفاکندا، بۆتن ئشلەر ،ئورس تلندەگنە بارالار. ئەنە مۆدیر زییا ناسیری ئیبدەشنڭ ئۆستەلندە «کراسنایا تاتارییە» گەزیتی بلەن یەنەشە ئستودینتلارنڭ یاکاعنا یازلعان عەریزالاری یاتالار. ئالاردا ئورسچا یازلعانلار، برسی،گنە تاتارچا (بیلگنلی، عەرەب حەرفی بلەن، ریزەلوتسییەسی،دە عەرەبچە).

- نیگە تاتار تلندەن قاچاسز؟ -دیم. ناسیری ئیبدەش بیك ئری ئیتدرپ کنە، یارم عەجەبسنگەن سمان:

- بز بیت، ئیبدەش، تاتارستان بلەن توگل، مەسکەو... مەسکەو بلەن ئش ئیتەبزدی. نیشلەمەك کیرەك؟ نەتیجە بر:

بۆلای بارعاندا تاتار رابفاکندا تاتارلارعا تاتار ئەدەبییاتن دا ،ئورس تلندە ئوقتا باشلارلار. مەقالەنڭ ،بو جیرنە جیتکەچدەن، کوگللەرەك ،بولسن ئۆچن، ،ئوریف ،جری بلەن «ئی قویان، قورقاق قویان»نی،دا جرلاب ئالرعا مۆمکین.

تاتار پیداگوگییە تیحنیکومی،دا تاترابفاکدان بردە قالشمی. مۆندان بیت تاتار ئوقتوچللاری، ئارتدا قالعان حزمەت ماسسەلارن ئوز ئانا تللەرندە ئوقنتب، ئالدنعی میللەتلەر بلەن بر دەرەجەگە ،جیتکرو ئۆچن، تاتار قزل پیداگوگلاری چعالار. لەکین بز تاتار پیداگوگییە تیحنیکومن بتنرب چققان ئیبدەشلەرنڭ ئورسچادا - تاتارچادا یارم - یۆرتی سۆیلەشولەرنن، یاکی ،ئورس تلن واتب، تاتار تلن کیرەگنچە بلمەولەرنن یوققاعنا عەجەبسنب یۆرگەنبز. ئانڭ تۆپ سەبەبی تیحنیکومنڭ ئوزندە ئیکەن - تیحنیکوم بوینچا بیرلگەن 49 پریکازنڭ 41ئ ،ئورس تلندە بیرلگەن. برکتمەلەر ئورسچا ئالب بارلعانلار. نیگە؟ -دیسەڭ برکتمەنی تاتارچا بلمەگەن ئیبدەش ئالب باردی دیب، تاتار تلن یاحشی بلگەن هەم ئوزی،دە تاتار بولعان ئیبدەش گاوحفنی کورسەتەلەر.

دەرس جەدوەلی - ،ئورس تلندە، پریزیدییوم قەرارلاری - ،ئورس تلندە. ئەیتەمدە ئوقوچلارنڭ کوبرسی کوبرەك Честное слово دیب سۆیلەشەلەر. منە نەرسەدەن ئیکەن ،ئول! تیحنیکومنڭ کەنسەلەرییەسندە 5-6 کشی ئشلی، بۆتن ئش ،ئورس تلندە بارا.

قویانلار ئاتب یۆرگەندە دەرسکەدە نالیوت یاساب ئالدق. III نچی کورسدا تاتار تلی بارا ئیدی. عەرەب حەرفن بیك تیزگنە یەشرب ،بولمی ،شول، ئەللە قایدان ئوق کورنب تۆرالار.

- نیگە یاکالیفچە یازمیسز؟ دیگەچ، بولمەدە فیزکولتوری ،ئویننی باشلانا، سابیقوللار بر کوتەرنلەلەر، بر تۆشەلەر هەم کوزنی ،یۆمب ئاچب ئالعانچی عەرەبچە یازلعان دەفتەرلەر یاکالیف بلەن ئالماشدرنلالار. تیزدەن دەوگنە ئوقتوچلار ،بولب چقسالاردا، حەزر «سابی بالالار» ،شول:

- قاچش، ئویننی ئویناو ئالار ئۆچن بیك قزقدر.

ماتیماتیکی عادەتدە سولدان یازلا. ئە پیداگوگییە تیحنیکومی ئوقوچلاری ئانی،دا عەرەب حەرفلەری بلەن بوتاب ئوگدان یازب ماتاشالار.

ئیندی نارکامپروس ئاپاراتنداعی "дело" لارنڭ تلن، سوزلەرن تکلاب قاریق. ئالار بارسی،دا بر ،یولی:

- قازاندا ،بولسن، کانتونلاردا ،بولسن تاتارچا ئالب بارلعان بارلق سودلارنڭ ئشی عەرەب حەرفلەری بلەن یازلالار -دیب ئەیتب تۆرالار.

نارکامپروسدا یاکالیف تورندا قایچان درپلانلار تۆزلگەن، سیرکولەرلەر یازلعان. لەکین ئالار حەزر ئونتلعانلار ئیندی. چۆنکی کومنلب، یوعالب، ،ئونتلب بتکەن. ،بوپلانلارنی تاوب چعارر ئۆچن نارکامپروس شیکللی نارکامپروس ئاپاراتندادا یارتی سەعەت واقت کیرەك،دی. بیك یراق قاچقان بولعان کورەسڭ.

ئیندی قزق حەل. ریداکسییە مینی تاتار تلی نیندی حەرف بلەن ئوتەلوون تیکشررگە جیبەردی. ئەمین تاتار تلی تۆرمشقا ئاشقاندر دیب بارسام، یاکالیفنی ئوزدررعا تاتار تلنڭ ئوزن تابمادم. یاکالیف ئورننا تاتار تلننڭ یوقلعن بلب قایتدم.

یە یاری... قویانلار ئاتوبلەن گنە برنەرسەدە چقماس، ئشکە کوچەرگە کیرەك. تاترابفاکدا، پیداگوگییە تیحنیکومندا، مەعاریف کامیسارییاتندا تاتار تلن یوققاچعارو - پارتییەنڭ میللی سەیاسەتن بۆزوعنا توگل، ئوگالوۆنی بر ئش ئیتب دە قارارعا تییشلی. ،بوتورندا نەتیجەسی تیز کۆندە بلنرلك کیسکن چارالار کوررگە کیرەك.

بز ،شونی کۆتەبز.
هیمالای.

Aşlьq frontь qap həm qapcqlar sorьj
Qazan eşcelər kopiratifьnьŋ yznnan artqan qapcqlarьn magazinnarda təqan aşьj. Çikr kovaliriə yzək kopiratif magazinnarnnan 2 mьŋnəp вuş qapcьq taptь

Kopiratif ojşmalarь xalьq qulnda вulqan artьq qapcqlarnь qaвul ity eşenə kelep qarъjlar.

„Kovalirislar" tarafnnan pikarni, sklat, lariok həm kopiratif magazinnarnan [illegible] ... aşqьбj qjla eşmər. Qapcqlar вrse artnnan вrse çьla вara. Mnə şundьj salqьn qaraulьq nəticəsndə tikşery vaqtnda, fəqət Yzək Kopiratifь pritpriətiələrndə gnə 2 meŋ 500 tik jatqan вuş qapcqlar вarlьgь вlnde. Məsələn 1 nce nomirlь pikarnidə 230 qapcьq вirlməgən, №2 pikarnidə 360 qapcьq, №10 pikarnidə 280, №3 pikarnidə 300 [illegible] ... tennəj julqa salnmaqan, kyp knə magazin mədirlərə вu turda вer ni də вlmilər, ə qaj-вrlərə qul sltap qarъjlar.

22 nce вylkneŋ mədire, aŋa kilgən kovalirisqa вolaj digən: „Min moŋardan rət cqar, dip qaramъjm həm miŋa вer kem də qapcqlar kitermэs, ajrьm aftaritit вlən faidalanmъjm, agi- [illegible] ... riktiflarьn təgəllэy julnda tizlek вlən caralar kyryen sorъjвьz. Xsusən, вeten artьq taralarnь xisapqa alrqa, вuşaqan taralarnь kən sajьn вirə вarunь ojştьrьqa, xalqlardan magazinnər aşa tara alunь ojştьrrqa kirək.

GALKIN.

Məskəydən kilgən kul'tpoxotcьlar Tatarstan Komsomol Əlkə Komitite sikritarь ipt. Zaripof (urtada) janında.

KANTONNARDA

بۆگلمە کانتوننندا ئاول حوجالنعن کومەکلەشدرو کۆچەیە

کومەکلەشدرو ئاینندا بۆگلمە کانتوننندا ئاول حوجالنعن کومەکلەشدرو ئشی شاقتی نق ئالعا کیتدی. ،بو ئایدا بارلنعی 120 مڭ گیکتار جیردە کومەك حوجالقلار تۆزلدی. تمنتق ،ۋولسننڭ 60 پراسینتی کومەکلەشدی. ئاندا حەزر جیر تۆزلمەگەن ئاوللاردانا کومەکلەشو ئوتکەرلمەگەن. ئیندی ،بو قش تمنتق ،ۋولسن بۆتنلەی کومەکلەشدرب بتررگە چارالار کورنلە. ،بو ئارادا تمنتق ۋولسندا جیر تۆزو هەم میلیئاراتسییە ئوچاسکلسی ئاچلدی.

باولی ،ۋولسننڭ جیر تۆزلگەن کیسەگی 90 پراسینت کومەکلەشدی. بۆتن ،ۋولس کولەمندە کومەك حوجالقلار 32 پراسینتقا جیتدی. ،ۋولس ئۆیشمالاری یازعا ،بو ،ۋولسنی بۆتنلەی کومەکلەشدرب بترو ،بورچن ئالعا قویدنلار.

سالیح ۋولسندا جیر تۆزو ئشی بۆتن ،ۋولس کولەمندە بارا هەم ئانی 100 پراسینتی بلەن کومەکلەشدررگە چارالار کورنلە.

ئەلکی ،ۋولسنی 25 پراسینت کومەکلەشدی هەم بۆتن ۋولسدا جیر تۆزو پرایکتی قارالب قابول ئیتلدی. ،چرشلی ۋولسندادا کومەکلەشو ئشی شاقتی ئالعا بارا.

ئەلکی هەم ،چرشلی ۋولسندا ئشچی بریگادالاری، کومەکلەشدرو کامپانییەسن ئوتکەرب یۆردنلەر.

کومەك حوجالقلارنڭ نق ئوسوونە یاردەم ئیتو ئۆچن، تمنتق ۋولسندائق ،سووی بویننا گیدرا ئیلیکتریستانسی سالو تورندا پرایکت حەزرلەنە باشلادی.

کرەستییەنلەر کومەك حوجالقلار تۆزرگە بیك نق ئۆمتلالار. لەکین کالحوز سایوزننڭ بۆگلمەدەگی ئاپاراتی ئەلی یۆمشاق ئشلی. قازاندان یاحشراق کۆچلەر جیبەرب ئانی نعدترعا، بۆگلمە کانتوننا تراکتر، ماشینا، کریدیتلەر جیبەرونی کۆچەیترگە هەم ئاگرانوملار جیبەررگە کیرەك.

کرەستییەنلەرنڭ کومەك حوجالقلار ئۆیشدررعا تلەکلەری بیك کۆچلی ،بولو سەبەبلی، بۆگلمە کانتونی باشقارماسی یاقن واقت ئچندە بۆتن کانتوننی ئۆتاشدان کومەکلەشدرو ،بورچن ئالعا قویدی.

،کونتر-ریوەلوتسییەچی کولاکلار شایکەسی ئاچلدی

،شوشی ،یلننڭ 2 نچی ئوکتەبرندە، ئۆچنچی ئوکتەبرگە قارشی تۆننە چاللی کانتونی، ئیسانبای ،ۋولسی مانزاراست ئاوللننڭ کولاگی یۆسوپف عەیسە، ئوزننڭ یەش حاتننی شەمسنورنی ئوتنرب ئورمان ئاراسننا ئالب بارب تاشلاعان. ئش برئاز تیکشرلدی. عەیسە کولاك بر،تونی چاماسندا ئارش سوعب، بەرەنگی بازننا تۆشرب کومب قویعان. هەم بر کیبەن سوقماعان سۆلنسن، سوققان سالام ئاراسننا تاشب یەشرب ئۆیب قویعان ئیکەن. ئاندان ،سوڭ ،شول ئوق مانزارات ئاوللندا ئلککی ئستارشینا هەم باشقا ،زور سەودەگەرلەر بلەن بردەن ،بولب یەشرن ئۆیشما تۆزنگەنلەر. ،بو یەشرن ئۆیشما یاپونییەدەگی ئاق ئیمیگرانتلار بلەن بەیلەنش تۆتقان.

،بو یەشرن ،کونتر ریوەلوتسییون کولاکلار ،گروپپسن قولعا ئالعاچ، یۆرتلارننا تیکشرو یاسالدی. بر یۆسوپف عەیسەنڭ ئوزندەن گنە یۆز مڭ سومعا یاقن نیکالای ئاقچاسی تابلدی. 30 ،پۆد بال، ساری مای هەم یاحشی کون تاوارلاری چقدی. ئالارنی قایدادر ئوزاترعا حەزرلەب قویعانلار بولسا کیرەك. کولاك عەیسەنڭ حاتننی شەمسنور بۆلارنی بلگەن، سرنی چیتکە چعارا ئویلاعان. ،شونڭ ئۆچن ئوتنرب ئورمان ئاراسننا ئرعتقانلاری بلندی.

حەزر تیکشرولەر بارا.
ئە. ئە.

پرسیدەتل کولاکلار بلەن برگە ئش یۆرتە.

بووا کانتونی، یاکا چقال ئاول پرسیدەتلی مینعەلی ئیسحاقفنی سوکعی سایلاودا یارلی هەم ئورتا حەللنلەر بردە سایلاسنلاری کیلمەگەنلەر ئیدی. «بر سایلاودا پرسیدەتل ،بولب ،تۆردی. یارلنلارنی یاقلامادی. جیتەر ئیندی» دیگەنلەر ئیدی. لەکین ئاول قوشتانلارننڭ ئۆستنلگی ئارقاسندا سایلانب ئوتدی. منە ئیندی حەزر کولاکلار بلەن برگە ئایاق تیرەب ئشلی باشلادی. حوجاسز قالعان یۆرتدا ریمونت یاساب ،تۆروچی بر یارلننی یۆرتدان قووب چعاردی،دا، ،یۆرتنی بر کولاککا 160 سومعا ساتدی. 100 ،سومن ئوز کسەسنە سالدی. نالوك مەسئەلەسن کولاکلار بلەن برگە حەل ئیتدنلەر. حالق 4 قرلی باسوعا کوچمەکچی ئیدی، کولاکلار بلەن برگە ئیسحاقف قارشی تۆشدنلەر. کولیکوف دیگەن کولاك بلەن هەر واقت برگە ئچەلەر. هەر واقت ئانی ئاقلی. حوجالنعی کولاك بولسادا، ئانڭ کوگلی سەویت یاقلی دیب قویا. ئیسحاقفنڭ ،مۆندی ئشلکلەری ئاز توگل، تیکشرب قاراسی ئیدی.

ئاول کرەستییەننی.

یانباقتی ئاوللی یارشدا.

ئسپاس کانتونی، ماتاق ،ۋولسی، یانباقتی ئاوللی ۋوژ ئاوللن ساتسیالیزم یارشننا چاقردی. دوگنۆرعا، ئاشلق حەزرلەو، ئستتراحاوای، سالم، زایوم تاراتو، کانتراکتاتسییە هەم ئوز ئارا سالم مەسئەلەلەری کرتلدی. هەر ئیکی ئاول ،دوگنۆر بوینچا 200 گیکتار زەبلە سۆرب قالدررعا هەم جەماعەت کۆچی بلەن یارلنلارعا 20 گیکتار جیر سۆرب بیررگە وەعدە ئیتدنلەر. یانباقتی ئاوللی 4 نچی ئوکتەبرگە دوگنۆردا کورسەتلگەن نەرسەلەرنڭ 80 پراسینتن ئوتەدی ئیندی.
گەلەوە.

یاردەملەشو کەمیتیتلەری ساتسییالیزم یارشننا چعالار.

سوکعی واقتدا تاتارستاننڭ قایبر جیرلەرندە کرەستییەن یاردەملەشو کەمیتیتلەری، ساتسیالیزم یارشننا چعو تورندا دوگنۆرلار تۆزی باشلاعانلار. بۆلار یارش دوگنۆرلارننا یارلنلارعا یاردەم ئیتونی کۆچەیتو، کومەك حوجالقلار تۆزو، جەماعەت فایداسننا ئیگن چەچونی کوبەیتو شیکللی شارتلارنی کرتەلەر. لەکین ،بو نەرسە ئەلی قایبر جیرلەردەگنە ئشلەنە. کرەستییەن یاردەملەشو کەمیتیتلەرننڭ حیساب، سایلاو کامپانییەسی بارعان واقتدا، ،بو نەرسە هەر جیردە کیك کولەمدە تۆرمشقا ئوتکەررلرگە تییش.

سۆلتانعەلییفچلکنگ جیمرلووی

میللەتچلك - نی تەدریلیگنە «عەدل»، «ساف»، «نچکە» هەم «مەدەنی» بولماسن، مارکسیزم ئانڭ بلەن کیلشە ئالمی.
لینین.

سۆلتانعەلییف هەم سۆلتانعەلییفچلەر بر قەدەر واقتلار بزنڭ پارتییەگە سالاب کیلسەلەردە، میللی مەسئەلەدە لینینیزم قاراشلاری بلەن کیلشە ئالمادلار هەم ئوزلەرنڭ چققان ئورنلاری بولعان پانتورکیسلق هەم پان ئیسلامیسلق ئیدیئولوگییەسندە کیری قایتدلار. پراکتیکدا باسماچلارعا یاردەم ئیتب، ئالارنڭ یولباشچلاری بولعان ئەنوەر پاشا، زەکی وەلیدی هەم ئاق ئاچاقلار بلەن بەیلەنش تۆتوعا قەدەر بارب جیتدنلەر.

،بو ئشلەری ئۆچن بزنڭ پارتییە سۆلتانعەلییفنی پارتییەگە هەم سەویتلەرگە قارشی ئیلیمینت دیب، 1923 نچی ،یلنی ئوز سافندان چعارعان ئیدی. ،ئول چاقدا سۆلتانعەلییف «مۆندان ،سوڭ ئاندی ئشلەرگە قاتنشمام» دیب سوز بیرو ئارقاسندا عنا ئاتلمی قالدی. پارتییە ،شول چاقداوق سۆلتانعەلییفنڭ دوسلارننا، ئانڭ بلەن بولعان بەیلەنشنی ئۆزرگە، دوس پارتییە یولندا قایتاعا چاقردی ئیدی.

لەکین سۆلتانعەلییف پارتییەگە هەم ئوزنگە کامیتیتکە بیرگەن وەعدەسن بۆزدی. پارتییەدەن چعارلعان بولسادا، تۆرمەدەن ئازاد ئیتلو بلەن ئوك، سۆلتانعەلییف هەم سۆلتانعەلییفچلەر سەویت حزمەتندە ئوتوروب یاکادان، کونتر-ریوەلوتسییە ئشلەنە ئۆتاو هەم سەویت ۋلاسننا قارشی کۆرەشکە تۆتدنلار، ،بو ئشدە ئالار تاتار ،ئوزلەرننڭ میللی جۆمهورییەتلەردەگی ئاگینتلارنا سۆلتانعەلییفنڭ ئوز تلی بلەن ئەیتکەندە «جیرلی ،ئوك کامونیسلارننڭ ماسکالی ئۆلشندە» ئاپاتلار.

،بو چەعنشندا سۆلتانعەلییفچلك باسماچلار بلەن گنە چیکلەنمەدی، چۆنکی حزمەت ئیبەلەری (دیهقانلار) قزل ئەرمییە یاردەمی بلەن 1924 نچی ،یلدا ئوق باسماچلارنڭ تامنرنا بالتا چابقان ئیدلەر ئیندی. سۆلتانعەلییفچلەر مەسئەلەنی تاعن دە کیکرەیتدبرەك ئالدیلار [illegible] جیمرو، «توران دەولەتی» هەم «کالونییەلەر ئینتەرناتسییانالی» تۆزونی قویدنلار.

ئالار بزنڭ پارتییەنی (ئلك «پارتییەلی» بولعان سۆلتانعەلییفچلەر حەزر ئیندی بزنڭ پارتییەنی «پانروسسییالار پارتییەسی» دیب یۆرتەلەر) «توران حالقلارن» ئاییرمە جیبەرولەرگە ئاپرعالاب، «بولشی تۆران روسییەنی» تۆرعزوعا ،یول ئاچا دیب عەیبلیلەر. ئالار مۆڭا میسال ئیتب ئلککی تۆرکستان جۆمهورییەسندەن ئاییرم ئوزبەك، تۆرکمەن، تاجیك، قرعز هەم قازاق جۆمهورییەتلەری تۆزونی ئالماقچی بولالار کورەسڭ.

سەویت ۋلاسی هەم پارتییە تارافندان ئوزدرلعان ،بو بیك چارالارنڭ تۆپ سەبەبەلەرن سۆلتانعەلییفچلەر یاوز نییەت بلەن بوتیلار. کیری یاعی بلەن ئالارعا ترنشالار.

ئیپدەش ئستالین 1925 نچی ،یلنڭ 18 نچی مایندا، کۆنچعش حزمەت ئیبەلەرننڭ کامونیسلار ئونیۆرسیتیتی ئستودینتلاری جیینلشندا، پارتییەنڭ ،بو چارالاری تورندا سۆیلەگەندە، سەویتلەرنی واق میللەتلەرنڭ حزمەت ماسسلارننا یاقنایتو کیرەکلگن ئەیتب ئوتکەن ئیدی. ،ئول ئاندا توبەندەگی سوزلەرنی ئەیتدی:

«مین یاکلاینا تۆرکستاندا ئوتکەرلگەن میللی چیکلەو (Размежевание) نی [illegible]

[illegible]

QAZANDA

ئاشلق بوشاتو ئۆمەسى

27نچى ئوكتەبردە ،شەهەر ئستانسىسنداعى هەم پريستن ئسكلادلارنداعى، بارژداعى ئاشلقلارنى ئورناشدرو ئۆچن، كرەستيەنلەر هەم ئوقوچى يەشلەر قاتناشى بلەن ،زور ئۆمە

هەم پرالومنى ئورامداعى «نيكولانيسكى» چيركەوننە ،شولاى‌ئوق وازنيسينسكى ئورامى [illegible] ئسكلادقا بوشاتدلار.

28نچى ئوكتەبردە تاعن شەهەر مە[illegible]

Taşajaqtaqь magazinnarnьŋ allarьna aşlьq qapcqlarь ojlde.

ئوتكەرلدى. ئۆمەگە شەهەر ياقنندا‌عى ئاوللار- دان 2000دەن ئارتدعراق ئاتلار هەم كرەس- تيەنلەر قاتناشدلار.

ئات بلەن ئۆمەگە قاتناشقان كرەستيەنلەر، شەهەرئستانسىسنداعى هەم پريستن ئسكلاد- لارنداعى 150 مڭ ،پۇت ئاشلقنى ئوكايلى ئسكلا- دلارعا، شەهەرئچنە تاشدلار. تورلى تيح- نيكوم هەم مەكتەبلەردەن كيلگەن ئوقوچلار، بارژدان 15 مڭ ،پۇت بۇداينى [illegible]

لەرندە ئوقوچلار، سايوز حليبدەن ئوزل[illegible] ئش‌سۇرادلار هەم ئالاردا پريستندەگى بارژ[illegible] دان بۇداى تاشدلار.

،مۇندى ئۆمە ،شوشى كۆنلەردە ئوتكەرلە. چۆنكى قازانعا ،شوشى ئارادا يا[illegible] 2 ميليون يارم ،پۇت بۇداى كيلەچەك[illegible] بۇداينڭ برنيقەدەرنسى شەهەر ئچنە تاش[illegible] قالعانى زاتوندا قشلارعا قالدرلاچاق.

[illegible]

Sut eşlere

كولاك ئاتسوفلار ئشى.

ئاتسوف ئوز ئاوللنداعنا (تاتار بۇرناشى) توگل، بۇتن زۆيە رايوننا ترسەگن كيبرگەن بر كولاك بولا.

ئانڭ بايلق ئامرى بيك تيرەندەن كيلە. ئاتا - بابادان بيرلى ئاتسوفلار ئندرندا ،زور كيبەنلەر، ئسكرتلەر چرب ئوتدرا. تاتار بۇرناشى ئاوللنداعنا توگل، تيرە-يون ئاول- لارداعى يارلىلارنڭ بۆلنلارى، ئيگولك جير- لەرى ئاتسوفلار ئۆچن «ئالتن چعنشى» ،بولب كيلە.

ئاتسوفلار ئاتالى - ،ئوللى - پيتر هەم ئيۋان سەويت واقتندادا ئوزلەرنڭ حوجالق- لارن يارلىلار جيلكەسندە سيمرتودەن توق- تاميلار.

ئالارنڭ ماى چعارا تۇرعان زاۋودلارى، ياحشى نەسل حەيوان ئورچتو زاۋودلارى حەزرگى كۆنگە قەدەر هيچبر «جيل - ياڭ- عرسز» يەشەب تۇرا. ئولعنا توگل، ئالار 23 نچى يلدان ئالب سوگى يلعا قەدەر بيك كوب يارلىلارنڭ بۆلنلارن، ئيگولك جير- لەرن ئاريندنعا ئالب، ئول جيرلەرنى يال- لاب ئشلەتەلەر هەم پچەنلەرنى، ئيگنلەرنى ساتب ،زور تابش ياسيلار. ئەگەر ئالوكلارن تولەسەلەر هەم يالىلاعان ئشچىلەرنى ئستث- راحاوات ئيتسەلەر، زاكونچا ئش ئيتوچى سەودەگەر ديبكنە سانارعادا يارار ئيدى، لەكين ئاتسوفلار، هەر ،يلنى ئەللە نيقەدەر فايدا كۆرەب ئالسالاردا ئالوكدان «قۆتىلالار» چۆنكى بۆلنلارنى، جيرلەرنى يارلىلاردان ئالعاندا هيچبر ،بازو - ،سزو ياساميلار، شو- لاي ئيتب ،ئول جيرلەرنڭ ئاتسوف قولندا بولووننا دەليل ،بولمى قالا. ئشچىلەرنڭ [illegible]

بارالار: حۆكومەت وەكيللەرنە قارشى سۆي- ليلەر، ئالارعا قارشى حالقنى قۆترتالار، ئيندوستريە زايومنا قارشى،

— سەويت ئالدى، بزنڭ ئاقچابزنى زايوم- عا ديب ئالداب ئالب، بزنى ئوترتماقچى بولا، ديگەن سوزلەر سۆيليلەر.

ريوەلوتسيە بەيرەملەرى واقتندا ئورامدا ديمانستراتسيە ياساب يۆرگەن كامسامول- لارعا قارشى چعب،

— شارلاتانلار، ئيشلەب يۆرگەن بولاسز، بارعزنىدا كتوچى چبرقسى بلەن قووب جيبەررگە! ديب قچقرالار.

28 نچى يلدا ئاول سەويتنە سيكريتار ،بولب پريدكوف ديگەن ئاكتيف سايلانعاچ، ئاتسوفلارنڭ يوعارىداعى ئشلەرنە قارشى كيرتە قوينلا باشلانا. ئاكار قەدەر ئاتسوفلار حۆقوقلى ،بولب، ئاول جيينلارندا تلەگەنچە «ئش يۆرتب كيلگەنلەر». پريدكوف سيكريتار بولعاچ ئالار حۆقوقدان چعارىلالار، ئولعنادا توگل، ئالارعا نالوكدا كيلە هەم پريدكوف يارلىلارنى ياقلاب سودقادا بارا باشلى. ،بو ئشلەر ئاتسوفلارنڭ بۇرننا بەرلە باشلا- عاچ، ئالار،

— ساقلان يگت، سينڭ باشڭا جيتەربز، ،ئول ئش بزگە قيبات ،تۇرمى، بر ئات بە- يەسى‌گنە!، ديب پريدكوفنى قورقتا باشلي- لار. ،بو قورقتولار بيك كوب ئيشتلە باشلاعاچ ئورنندان چعارعا تلەسەدە، ،ۋولس هەم ئاول سەويتى ئانى ئورنندان چعارمى.

قورقتو بلەن‌گنە ئش چقماعانن كورگەچ ئاتسوفلار ئوزلەرنڭ «ياوز وەعدەلەرن» جيرنە جيتكرو ئۆچن، ئيونڭ ئورتاسندا تۆنلە بلەن پريدكوفنڭ ئۆينە ،ئوت‌سالالار.

[illegible]

Qazan bazarlarnda

28 NCE YKTƏBRDƏ BAZAR BƏJƏLƏRE. IT, MAJ, SƏT, JOMORQA nərsələre bazarqa kyp kilde. Sarьq itenen 1 nce surtь, 16 kilogramь 11-12 sum. Sьjьr itenen 1 nce surtь həm 10 sum. Sujqan qaz - 2 s. 80 t. Sarь maj - 400 gramь - 1 s. 80 t. Atlan maj - 1 s. 10 t. Tun maj - 1 s. 10 t. Ec majь - 1 s. Sət cirege - 1 s. 10 t. Jomorqa distəse - 65.

JƏŞLCƏ azqlar da bazarqa kyp kilde. Bərəngenen 16 kil. 2 sum. 1 s. 20 t. Pamidor - 6 s. Suqan ner distə bauь - 4 s. Kəsstə, nrəmnəp - 35-20 t. Cəgnder. 16 kil. 1 s. 10 t. Kişer bəjləme - 30 - 20.

TRLEK - TUAR bazarqa kyp kilə. Sunqь bazarlarda trlek bəjələre təşte. Urta quldaqь jok atlarь - 60 sumnan 140 summarqa caqlь. 1-2 jəşlek tajlar 50-100 s. Auьl həm şəhər ocen jaraqlь sauьm sьjьrlar - 40-80 sum. Kəçələr 10-15 s. Başqa vaq xəjvannar yzlərenen tərlerənə qarap nəjələnələr.

KƏNDƏLEK VAQIQƏLƏR.

[illegible]

Yktəbrnen 12 nce jllьqьna doklatcьlar

Өlkə komitite tyвənlege iptəşlərne „yktəвrnen 12 nce jllьqь" turnda doklat jasau өcen moвlizovajt itə·

Juqarь şəhər rajkomь qulьna - Əxmitef (Tatarstan partiə өlkə məktəвe), Galanin (Sotstrax), Qjimranof (Qazan politixnikь institutь), Kazarnovski (Өlkə Komitite), Kalinin (Yzək Kopiratif), Krasavin (Auьl xuçalьqь institutь), Nurqəlief (Tatprofsovit), Nurullin (Tatprofsovit), Rizvanof (T K U), Sakajof (TKU), Tirski (Narkomfin), Taqttinova (Şəhər Sovite), Trojtski (Qazan vitrinariə institutь), Şnipp (dəylət raвfagь).

Tyвən jaq şəhər rajkomь qulьna:- Borhanof („Qzьl Tatarstan"), Başkirof (Narkomjus), Vinogradof (diviziə səjasi вylege), Vol'fovic (T K U), Vlasixin (Tatsik). Gorin (Sovnarkom), Dəminef (Tatprofsovit), Dazin (Snaвsojuz), Qasimef (Өlkə Komitite), Kulikof (Tatprofsovit), Mitiliof (Çirle Okruk idarəse), Rəxmətyllin (Narkompros), Sviridef (Narkomzim), Təxfətyllin (Tiatьr tixnikomь), Şəmsttinef (Politprofsovit), Şidlovski (rajkom), Jakimef (Narkomjus).

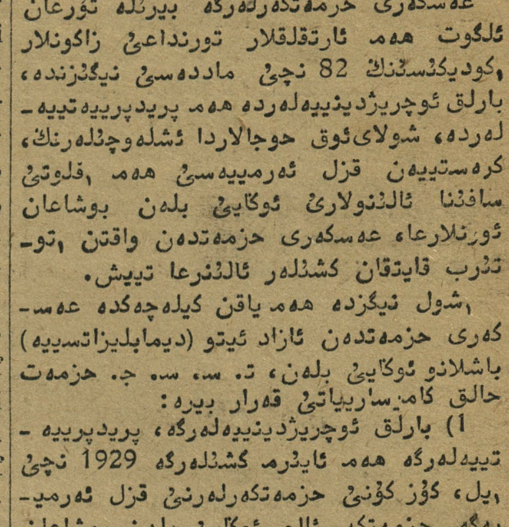
Jlqa arjaqь rajkomь qulьna: - Vinogradof (T. K. U.), Ismajef (Sovnarkom), Ivanof S. (Tatprofsovit), Quşajef („Qzьl Tatarstan"), Kandьjbin (G.P. U.), Kolьsof (Narkompros), Disovof (Narkomjus), Midvidef (T. K. U.), Məxsinef (Tatar tiatrь), Moratxuzin (Tatsik), Rubinştəjn („Krasnaja Tataria"), Timofief (Өlkə Komitite), Tarxanof (Өlkə Komitite), Canьjşef (diviziə səjasi вylege), Cukalski (Partiə məktəвe), Junusof (Kolxoz sojuz).

Qazan tirəse rajkomь qulьna: - Bazanof (Narkomtorg), Bahauttinef (Ecke Eşlər Xalьq Komisariatь), Burnaşof (Gostorg), Jfimef (Cuaş pittixnikumь), Ivanof P. („Krasnaja Tataria"), Safonof (T. K. U.), Jakovlef (Tatsik), Novikof (Өlkə Komitite).

Moвlizavajt itilgən iptəşlərnen həmmesenə də, çiьlşnьn vaqtь həm urnь turnda rajkom blən səjləşrgə kirək.

Doklat өcen tizislar „Qzьl Tatarstan" blən „Krasnaja Tataria" nьn 22 nce yktəвrdə cqqan nomirlarnda вasldь.

Өlkə Komitite Agitprop вylege mədire urnвasarь: TARXANOF.

عەسكەرى حزمەتكە ئالنوچىلار تورندا مەعلومات بيرو

ت. س. س. ج. حزمەت حالق كاميسارياتىڭ 1929 نچى ،يل، 21 نچى ئوكتەبردە چعارعان 1 نچى ،نوميرلى قەرارى.

عەسكەرى حزمەتكەلەرگە بيرلە تورعان ئلگوت هەم ئارتقلقلار تورنداعى زاكونلار ،كوديكسىنڭ 82 نچى ماددەسى نيگزندە، بارلق ئوچريژدينيەلەردە هەم پريدپرييەتيە- لەردە، شولاى‌ئوق حوجالاردا ئشلەوچلەرنڭ، كرەستيەندەن قزل ئەرمييەسى هەم ،فلوتى سافتنا ئالنولارى ئوكايى بلەن بوشاعان ئورنلارعا، عەسكەرى حزمەتدەن واقتن ،تو- تدرب قايتقان كشلەر ئالنرعا تيش.

،شول نيگزدە هەم ياقن كيلەچەكدە عەس- كەرى حزمەتدەن ئازاد ئيتو (ديمابليزاتسيە) باشلانو ئوكايى بلەن، ت. س. س. ج. حزمەت حالق كاميسارياتى قەرار بيرە:

1) بارلق ئوچريژدينيەلەرگە، پريدپرييە- تيەلەرگە هەم ئايرم كشلەرگە 1929 نچى ،يل، كۆز كۆنى حزمەتكەلەرنى قزل ئەرمي- يەگە حزمەتكە ئالو ئوكايى بلەن بوشاعان ئورنلار تورندا، ،بيل 1 نچى نويەبردەن سوڭعا قالدرميچا، تاتارستان حزمەت حالق كاميسارياتنا (حزمەت بيرژەسنا) توبەندە كورسەتلگەن رەوشدە مەعلومات بيررگە قوشارعا:

1) ئوچريژدينيە، پريدپرييەتيە يەيسە حوجالقنڭ ئيسمى.

2) ئاچق ئادريسى.

3) عەسكەرى حزمەتكە ئالنعان كشلەرنڭ ئيسملەرى، ئاتالارنڭ ئيسملەرى هەم فاميلييەلەرى.

4) حزمەت ،يورنڭ ئيسمى هەم ئانداعى ئش حاراكتيرى.

5) حزمەت حاقى، رەزرەدى هەم ئولچەوى.

6) جەوابلى كشنڭ قولى (ئيمزاسى).

ئيسكەرمە: حزمەتكەلەر عەسكەرى حزمەتكە ئالنو ئوكايى بلەن بوشاعان ئورنلارعا، ت. س. س. ج. سايوزى حزمەت حالق كاميسارياتنڭ 1929 نچى ،يل، 12 نچى سينتەبردە چعارعان (سايوز حزمەت حالق كاميسارياتى ئيزۋيستيەسىنڭ 38-39 نچى سانلارندا باسلعان) 300 نچى ،نوميرلى قەرارى تەرتيبندە، بارى واقتلى ئشچىلەرگنە ئالنوى مۆمكين ئيدى.

2) يوعارىداعى برنچى ماددەدە كورسە- تلگەن مەعلوماتلارنى، بۇتنلەى يەيسە ياحشلاب بيرمەو ئۆچن عەيبلى كشلەر جەوابقا تارتىلالار.

ت. س. س. ج. حزمەت حالق كاميسارى: ،ئسمولف.

Çəuaplь ridaktьrь: SAFA BORHAN
Bastьrucьsь: „TATIZDAT"

„Iliktra" da 28 nce yktəbrdən 31 nə qədər Girmaniə dramnarnnan „Ut kşese" Birlin tiatrь „Skala" joldьz rylndə Ylge Cixьva ujnaqan. Kartinь arkistr blən bara. Sianslar 6, 8, 10 s. tə.

Qimmətle kəqəzlərnen вəjəse.

1929 ncь jьl 29 ncь Yktəвrdə qimmətle kəqəzlərnən вəjələre kupunnarь вlən.

	Alucьlar.		Satucьlar.	
6 % 1 nce dəylət zajumь	—	—	4	98.5
III nce dəylət krəstiən ecke zajumь	—	—	5	04
1926 ncь jlqь ecke zajum	130	50	128	50
1927 nce jlqь 10 % lь otsьlь zajum	25	58	25	48
1 nce 6 % lь otsьlь industriə zajumь	25	44	25	34
1927 nce jlqь 12 % lь ecke zajum	104	94	104	89
2 nce industriə zajumь 6 % lь otsьlь	25	54	25	44,5
Şul uq 2 nce prosintsьz	25	54	25	44,5
1928 nce jlqь 11 % lь ecke zajumь	101	84	101	79
1929 ncь jlqь prosintsьz ecke zajum	101	05	100	65
Krəstiən xucalьqьn nqьtu zajumь	10	76	10	41

S. S. S. R. Dəylət Bankasьnьn Qazan өlkə kantorь.

Tapşьrlmaqan tiligramnar.

Uralskidən—Valytke
Məskəydən—Vylpirgə
Sakylie gor—Zarubingə
Tyrən uslon—Zaxarfqa
Arxangilski—Kasirfkə
Izivski—Kyşcivinkovaqa
Vasilisurski—Lьjskofqa
Bajramali z. d. —Tyrinaqa
Ataşova—Jydsikofqa
V. Palənədən—Disətnikef, Boriskofqa
Izivskidən—Nikylinaqa
Majngəjmdən—Ocrinickə
Məskəydən—Slavinqa
Xodçənttən—Urazajfqa
Samardan—Simвalistkə
Pirmdən—Bajazьtfkə
Dyşəmвedən—Palmingə, Bliznitsofqa
Novodiviciədən—Novodvurkigə
Jorinodan—Vrac Liвidfkə
Krasnoyfimskidən — Vaznisinskigə
Kraputkinnən— Volcinkoqa
Vasiliovadan—Niştoflarqa,
Zvinigef zatunnan—Apatninaqa

Radio tapşьru.

29 ncь yktəвrdə. Ursca: 11·Fşcelər təşlege. Tatarca: 5 - Krəstiən radio gəzite. 5-30- krəstiənnər вlən əŋgəmə· 5-50- Radio ynivirsitit turnda informatsiə. Ursca: 7-Məskəydən translətsiə. Tatarca: 8-Agranomiə turnda əŋgəmə. 8-20-„Qzьl Armies" gəzite. 8-40-Tatarstan xəkymətenen mikrofonnan daklatь. Ursca: 9 - Sunqь xəвərlər. 9-30 Xalьq tansь larь kicəse.

فاميلييەسن ئالشدرا.

تاتارستان جۇمهورييەتى ئوزەك زاگسى ،شوشنڭ بلەن بووا كانتونى، تەتش شەهەرى گراژدانى هەم شول‌ئوق شەهەردە ،تۇروچى گراژدانين يارمۇحەممەدف عەبدوللا ئوزنڭ فاميلييەسن ئيسماعيلف فاميلييەسنە ئالشدرعانن بلدرب، شوگار قارشى بولعان حۆكومەت مۇئەسسەسەلەرى هەم ،حۇسوسى گراژدانلار ئوزلەرنڭ ئادريسلەرن فاميلييەلەرن كورسەتب زاگسقا بلدررگە تيشلەر.

زاگس ئينستروكتورى ئۆچن: سەليمف.

Главлит № 23 Типография им. Александрова изд. „Красная Татария". Кремль 11, 1929 г.

Tatglaflit 23 „Krasnaja Tataria" Gezitenen N. Aliksandrof ismndəge tipografiəse, Qazan 1929 jьl. Kriml, 11.